

**Härmed överklagas dom i Mark- och miljödomstolen, mål nr P 2519-25, (dom 2026-01-08) gällande
Detaljplan för kvarteret Margretedal i Lund, Lunds kommun, PÅ 14/2016a**

Stadsmiljöföreningen AFSL överklagade detaljplanen till MMD 250422, (med komplettering 250525)

MMD dom 260108 ser ”ingen anledning att upphäva planen av formella brister i planprocessens genomförande” samt ”i fråga om risken för skada på riksintresset, att kommunens beslut att anta detaljplanen ska fastställas i sin helhet och överklagandet avslås.”

MMD domslut bestrides, bedömningar ifrågasätts: A) planprocessen; B) skada riksintresset

A) avvisad begäran om ”utökat planförfarande”

Domens ”har handlagts på ett formellt riktigt sätt.” är inte korrekt.

Domens bedömningar förringar vad som stadgas i 5 kap 7 § PBL -- bestämmelser om ett utökat planförfarande ... för detaljplan som

2. är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse, eller

3. kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

1. inte är förenlig med översiktsplanen eller länsstyrelsens granskningsyttrande, 3 kap 16 §;

2. är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse

Planområdet är beläget omedelbart intill Stadskärnans ’vall’ och dess viktigaste port, Söderport.

Värdet Lunds stadskärna dominerar stadens identitet och är konstaterat Riksintresse, M87 (innebörder utvecklas nedan under B).

Som den äldsta av Sveriges tre medeltida stadskärnor är den av stor nationell betydelse (M87, RAÄ) och internationell.

Domstolen lyfter emellertid bara intresset hos närboende och menar ”Någon större negativ påverkan på en bredare allmänhet i närliggande områden mer än i de omgivande kvarteren kan således inte förväntas”. Domstolen visar här att den inte förstått innebörden av Lunds identitet för dess medborgare, inte heller betydelsen av ett Riksintresse.

Detaljplanens konsekvenser påverkar såväl identitet som Riksintresse och är då av uppenbart intresse för allmänheten. Vi finner det angeläget att svensk domstol bekräftar detta samband: Riksintressen för kulturmiljövården är av intresse för allmänheten.

3. kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

I söder ligger Lunds föregångare ’Uppåkra’ ytterligare 1000 år bak i tiden, nu ett betydande arkeologiskt projekt att uppenbara detta ”maktcentrum”, Nordens förmodligen största.

Relationen mellan dessa är ett framväxande kulturvärde.

Söderport är entrén för den uråldriga landsvägen, kring vilken det nya Lund byggdes för 1000 år sedan, i den vall som uppfördes. Denna avgränsar stadskärnan och definierar nu riksintresset M87. Vallens finns kvar i väster, i öster ersatt av södra Esplanaden men med spår av vallens nivåskillnader fortsatt synliga, bildande del av parkstråk runt den.

Att nalkas Lund från söder, den identitetsbärande stadskärnan, vägen fram till och in genom stadsporten är att vistas i och ta till sig kulturmiljön (M87).

”Avgörande för om en exploateringsåtgärd innebär påtaglig skada på ett riksintresse är inte om åtgärden vidtas inom det avgränsade riksintresseområdet utan åtgärdens påverkan på de värden som ligger till grund för riksintresseutpekandet.” RAÄ handbok.

Länsstyrelsen konstaterar också gällande detaljplanen att ”exploateringsåtgärder utanför det utpekade riksintresset /kan/påverka förståelsen och läsbarheten av riksintressets värden och innebära en påtaglig skada” (länsstyrelsen).

Att som denna detaljplan avstå från att berika miljön och i stället tillföra tung exploatering i stora volymer – som för ö inte alls har någon motsvarighet runt stadskärnan – är en kritik vi framfört hela vägen – **och kan tveklöst antas medföra en betydande miljöpåverkan.**

1. inte är förenlig med översiktsplanen .....

Domens referenser till ÖP 18 handlar om generell definition av ”Befintlig blandad bebyggelse” utan annan bäring på detta område än ”utpekade stadsutvecklingsstråk”, med vilket ÖP 18 avsåg en bearbetning av vissa biltrafikstråk. Detta har domstolen missat. Den ambitionen kan givetvis i detta specifika fall innebära en anpassning till kulturvärdena.

Det får i sammanhanget konstateras att länsstyrelsen i sin granskning inte följt upp vad som framgick av dess samrådsyttrande. Har inte heller använt överprövning i 11 kap. 10 § PBL ... Som domstolen konstaterar, har den utrymme att göra en annan bedömning än länsstyrelsen. Det gjorde den inte. Sakens tyngd hade givit anledning höra RAÄ uppfattning.

Detaljplanen strider mot centrala uttalanden i gällande *Värna och vinna staden, Fördjupad översiktstplan för Lunds stadskärna (2005)*, där betydelsen av stadskärnans periferi och de fyra stadstullarna särskilt lyfts fram som skyddsvärda:

Karaktär att skydda: Den sammantagna effekten av vallgatornas läge och kontrasten mellanstadskärnans täta bebyggelse och de omgivande stadsdelarnas större inslag av grönska gör att utsträckningen av den medeltida stadskroppen ännu idag är tydligt uppfattbar.

Enligt 5 kap 27 § PBL ”får fullmäktige uppdra åt byggnadsnämnden att anta en plan som inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.”

Planen är, som framförts ovan, både av principiell beskaffenhet och av större vikt för kommunens anseende och dess medborgare. Då är det som PBL stadgar, kommunfullmäktige som ska ta ansvar och beslut i **utökat planförfarande**, 5 kap 7 §.

Domen bestrides således, planen ska antas enligt utökat planförfarande, Kf ta ansvaret

B) Dom i fråga om risken för skada på riksintresset (M87)

”Kulturmiljövårdens riksintressen är ett urval av sammanhängande miljöer som ska representera hela landets 10 000-åriga historia. Områden har pekats ut av Riksantikvarieämbetet för att miljöerna särskilt väl belyser viktiga delar av den svenska historien. Värdena som pekas ut är knutna till särskilda objekt och delområden men främst för att de ingår i ett rumsligt och funktionellt samband.” (Boverket om PBL mm; understrykning av AFSL)

Riksintresset M87 Lunds stadskärna motiveras av:

*” Stiftsstad och universitetsstad, en av landets äldsta och mest betydande medeltidsstäder ...”,
”Uttryck för riksintresset: Det oregelbundna medeltida stadsplanemönstret; ... Domkyrkan, medeltida hus, stadsvallen och andra lämningar från medeltiden; ... Stadssiluetten, siktlinjer ut från staden och in mot Lund; ... Parker och planteringar, både inne i det medeltida stadsområdet och i zonen runtomkring; ... Spår av gamla infartsvägar, gränser och andra markförhållanden; ...”*

Kriterierna för riksintressen för kulturmiljövårderna kan sammanfattas i följande rubriker (RAÄ): *Riksintressant berättelse, Helhetsmiljö, Fysiska uttryck, Regionala och lokala förhållanden.* Lund [M87] svarar mot alla dessa.

Vi hänvisar också till den Europeiska landskapskonventionen, där landskapsbegreppet tillämpas i regional utveckling, stadsplanering, kultur- och naturmiljövård, ...

”Sverige ratificerade 2011 den Europeiska landskapskonventionen, /därmed/ förbinder vi oss att inarbeta konventionens intentioner i nationell lagstiftning och politik. Detta innebär ett åtagande att skydda, förvalta och planera vårt landskap i enlighet med konventionen. ... öka medvetenheten om landskapets värde och betydelse i civila samhället, i privata organisationer och hos offentliga myndigheter; främja delaktighet i beslut och processer som rör landskapet lokalt och regionalt samt utveckla en helhetssyn på landskapets värden och en hållbar förvaltning av dessa.” (Boverket)

Vi vill här betona att Lunds stadskärna är den äldsta av de tre kvarvarande större sammanhängande medeltida stadsstrukturer i landet, med den urgamla landsvägen norrut genom Skåne kring vilken Lund anlades och söderut kopplad till den tusenåriga föregångaren, 'Uppåkra'. Söderport, en av de fyra tullarna i stadsvallen, är central i det rumsliga och funktionella samband som riksintresset här skyddar.

Planens syfte att 'förtäta' denna känsliga plats i Lunds stadskärna, och att då göra det med högexploaterat stadskvarter i kontrast mot stadskärnans karaktär, är oacceptabelt. Länsstyrelsen har också tydligt lyft risken för skada av riksintresset, men har inte, såvitt vi förstår, tillfrågat RAÄ i ärendet. Vi anser att frågan har sådan vikt att detta bör ske.

Domstolen visar att den inte förstått innebörden av Riksintresset utan drar snabbt slutsatsen att "den gestaltning och de begränsningar som slagits fast genom planen får anses utgöra en tillräcklig anpassning". Den avvisar därmed insikten att gestaltning och begränsning av bebyggelse i detta strategiska område måste utgå från anpassning till kulturvärdena och värdena i riksintresset. – Domstolen borde ha konsulterat RAÄ.

Domstolens bedömning att "förändring som sker är i enlighet med redan beslutade planer och program" är en ytterligare egendomlighet. Som om resultatet av denna utdragna planprocess vore given från början. (Planprogram ("för förädling av Södertull") 2017; samråd -21; granskning -22; BN beslut anta -25. Här har funnits rika möjligheter till omstart. Av egen självkritik och efter samråd och granskning (ytterligare tre år).

Det enda som hänt är, att man har nöjt sig med att kapa en våning (men ändå behållit totala våningsytan) och flyttat någon meter.

Vi bestrider domens argumentering, hävdar att MMD förringar PBL och innebörden av M87 samt en lång rad kommunala beslut om stadskärnans värden *i Fördjupad översiktsplan för stadskärnan: Vinna och värna staden, i översiktsplaner och programdokument.*

Också denna del av domen bestrides således, nämligen "i fråga om risken för skada på riksintresset, att kommunens beslut att anta detaljplanen ska fastställas i sin helhet och överklagandet avslås."

Vi hävdar att Riksintresset M87 skadas

Mot bakgrund av ovan framfört begär vi att MÖD undanröjer MMD dom 250108

För stadsmiljöföreningen AFSL

Thomas Hellquist
prof em i arkitektur

Lennart Nord
ark SAR/MSA
0706734274